

FINANS- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande N:o

2/-27 i anledning av Landskapsnämndens framställning

N:o 2/-27 , till Ålands landsting med förslag till lag angående
 ägors fredande mot skada av husdjur.

Uti det lagförslag Landskapsnämnden ingivit angående förevarande, för landskapets jordbrukande befolkning så betydelsefulla och svårlösta fråga, har Landskapsnämnden likasom ock den av Landskapsnämnden för ärendets beredning tillsatta kommittén enligt Utskottets förmenande infört den rättmätiga och även i landskapets nugällande stängselförordning av år 1864 samt jämväl i rikets stängsellag av år 1921 intagna principen, att det åligger ägare av husdjur att vårda dem så, att de icke göra intrång å annans mark och icke, såsom enligt tidigare lagstiftning varit fallet, att jordägaren själv måste skydda sina ägor för andras husdjur. För underlättande av denna vård om husdjuren sökte 1864 års förordning även åvägabringa stängselföreningar, men visade erfarenheten, att de åsyftade sammanslutningarna icke uppstått, sannolikt därför, att områdena för desamma voro för stora. Men 1921 års lag, vilken den av Landskapsnämnden tillsatta kommittén och jämväl Landskapsnämnden lagt till grund för sina förslag, stadgade däremot för möjliggörande av nämnda ägofredsföreningars bildande, att dylika kunde åstadkommas även av mindre grupper fastighetsinnehavare och för att komma ifrån de äldre stängselföreningarna föreskrevs i samma lag, att alla tidigare stängselavtal och föreningar skulle, efter det tre år förflutit, sedan lagen trätt i kraft, upphöra att gälla. Då lagen trädde i kraft den 1 januari 1922, är det således först den 1 januari 1925 de gamla stängselföreningarna i riket upphört att gälla och den nya lagen i riket faktiskt trätt i full gällande kraft. Under sådana omständigheter kan självfallet icke något giltigt omdöme fällas därom, huruvida de stadganden om ägofredsföreningar, som i lagen införts och vilka enligt Utskottets förmenande synas vara väl mycket komplicerade, äro lämpliga i riket och allraminst på Åland. Emellertid har Landskapsnämndens kommitté i sitt lagförslag upptagit desamma, ehuru kommittén på sätt och vis reserverat sig mot sitt beslut genom att framhålla, det förutsättningarna för sadga stadgandens tillämpning här hos oss äro mycket problematiska.

Landskapsnämnden har på skäl, som i dess föreliggande, utförligt motiverade framställning angivas, helt och hållet utmönstrat ifrågavarande institut och framhåller därjämte, att en ny landskapslag härutinnan kan i behörig ordning stiftas, om behovet av stängselföreningar framdeles skulle göra sig gällande, vilket Landskapsnämnden likväl betvivlar. En sådan lag kunde på ett enklare sätt, än vad 1921 års lag anvisar, tillförsäkra den åländska befolkningen möjligheten att ingå hägnadsföreningar. Sant är, såsom Landskapsnämnden framhåller, att ägofredsföreningar icke i enlighet med 1864 års stängselförordning bildats på fasta Åland och möjligt är ock, att sådana icke heller komma i framtiden att i de fasta åländska socknarna vara av nöden, men därmed är icke sagt, att icke behov av dylika föreningar gör sig gällande inom landskapets övriga områden. Utskottet avser med sistnämnda uttalande landskapets skärgård. Enligt vad Utskottet har det sig bekant, torde stängselföreningar i skärgården hava förefunnits och finnas allt fortfarande, om ock desamma icke blivit i den ordning § 23 av nämnda 1864 års förordning föreskriver till efterrättelse fastställda. Vid anförda förhållande och då det från skärgårdsbefolkningens sida försports uttalanden om det oavvisliga behovet av dylika föreningar till underlättande av vården om dess husdjur, vilka i regeln betä alla gemensamt, har det icke synts Utskottet vara lämpligt, att stadganden om ägofredsföreningar från Landskapsnämndens lagförslag helt och hållet utelämnats, utan hade det varit mer överensstämmande med hela den jordbrukande befolkningens krav i landskapet, om nämnda lagbestämmelser i förslaget influtit, fastän mindre tunga och komplicerade än 1921 års lag. Men emedan Ålands befolkning enligt Utskottets åsikt livligt önskar, att en landskapslag om ägofred snarast möjligt kommer till stånd, den där råder bot på det osäkerhetstillstånd, som beträffande stängselbesväret är rådande i landskapet, och Landskapsnämndens nu föreliggande lagförslag bygger på riktiga principer och i huvudsak är förtjänstfullt avfattat, har Utskottet för sin del ansett, att detsamma borde antagas med de ändringar, vilka av Utskottet här nedan komma att närmare beröras. Likväl och enär, såsom nämnts, behovet av ägofredsföreningar gör sig kännbart, håller Utskottet för sin del före, att Landskapsnämnden borde ombetros uppdraget att allaredan till Landstingets nästskeende höstsession inkomma med förslag till ny landskapslag, innehållande noggranna samt efter de åländska förhållandena

fullt ändamålsenliga stadganden om bildandet av föreningar till hägnaders rättvisa fördelning mellan jordägarna för underlättande av husdjurens vård.

På sätt Utskottet här ovan framhållit, är Landskapsnämndens föreliggande lagförslag till största delen lyckligt avfatta. Dock har Utskottet i par fall hyst en mot Landskapsnämndens avvikande mening. Beträffande innehållet av § 6 i Landskapsnämndens förslag har inom Utskottet olika meningar gjort sig gällande. I syfte att, såvitt möjligt, tvinga rågrannarna att enas samt för att giva den i paragrafen omnämnda skiftesnämnden en mer ojävig och lämplig sammansättning samt större offentlighet och auktoritet ävensom påskynda en hägnadstvists avgörande har Utskottets flertal velat hava föreskrivet, att sagda skiftesnämnd skall utses av kommunalfullmäktige i vederbörande kommun vid den kommunalstämma, där val av samtliga funktionärer årligen försiggår, för ett år i sänder samt bestå av tre medlemmar och en suppleant, medan minoriteten inom Utskottet omfattat Landskapsnämndens formulering såsom ändamålsenlig och motsvarande förhållandenas krav. I enlighet med majoritetens beslut har nämnda lagrum förty stiliserats.

Uti mom. 1 § 7 av Landskapsnämndens förslag har föreskrivits, att den som vill åvälva granne stängselskyldighet, skall härom göra anmälan och äger grannen fullgöra densamma före juni månads utgång påföljande år. Enär den jordbrukande befolkningen under maj månad har sin brådaste arbetstid med plöjning, potatissättning, m.m. och under juni månad vanligen lämplig ledig tid från jordbruket inträffar, har Utskottet ansett ovannämnda termin i 1921 års stängsellag samt i kommitténs förslag vara lämpligare och förty ändrat sagda tidpunkt sålunda, att nämnda hägnadsskyldighet skall utföras inom juni månad påföljande år. Även den i mom. 2 av § 7 i Landskapsnämndens förslag liksom i 1921 års lag och kommittéförslaget angivna tiden för frihet från stängselskyldigheten

har Utskottet hållit för olämplig. Det kan nämligen inträffa, att den stängselskyldige av ondska och argt uppsåt eller ock av någon obetydlig orsak vill göra sig fri från stängselbesväret, och på så sätt kan han enligt stadgandet i momentet tvinga sin rågranne att inom alltför kort och ofta synnerligen olämplig tid anskaffa material och uppresas för honom själv nödigt stängsel, på grund varav Utskottet för sin del föreslår förlängning av nämnda termin till ett år efter ingången av påföl-

055
jande juni månad.

Jämte anmälan att Utskottet här nedan intagit Landskapsnämndens lagförslag i sin helhet samt kursiverat de ändringsförslag Utskottet verkställt i nämnda förslag, får Utskottet vördsammast hemställa, det Landstinget ville besluta

att antaga att gälla i landskapet Åland

L a g

angående ägors fredande mot skada av husdjur.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit att gälla i landskapet Åland nedanstående

L a g

angående ägors fredande mot skada av husdjur.

Kap. 1.

Ägors fredande och stängselskyldighet i allmänhet.

§ 1.

Var, som håller husdjur, vare pliktig att dem så vårda, att de icke inkomma på annans ägor.

§ 2.

Vilja rågrannar till underlättande av vården om sina husdjur gemensamt inrätta och underhålla stängsel, förene sig därom och fullgöra envar det, som överenskommet är.

§ 3.

Ägare eller innehavare av till varandra stötande marker, vilka utgöras av tomt, åker, äng, hage samt skog i det fall att den betas, vare pliktige att i ägoskillnaden uppföra stängsel. I stängselbesväret deltaga vardera rågrannen med hälften. Stöter skogsmark emot, vilken icke betas, vare den rågranne, som betar, pliktig att ensam upprätthålla stängslet.

§ 4.

Där någondera grannen det påyrkar, skall varderas hägnadsskyldighet bestämmas vid skifte å platsen, vilket grannarna själva må förrätta. Sämjas grannarna icke, skall genom lottning avgöras, vilken del av stängslet bör av dem vardera uppföras. Därvid bör tagas i betraktande markens beskaffenhet, varpå hägnaden skall inrättas, så att hägnadens längd skäligen minskas, där dess uppförande och underhåll medför större kostnad.

Lag samma vare, där flere grannar äro i skifte delaktige.

Över skiftet skall, där någondera sådant yrkar, upprättas instrument, av vilket envar sakägare tillkommer ett exemplar.

§ 5.

Hava femton år förflutit sedan skiftet vunnit laga kraft, skall nytt skifte förrättas, där någon av dem, som hava del i hägnaden, det påyrkan

§ 6.

Sämjas grannar icke om hägnadsskifte, eller uppstår tvist om den grund, enligt vilken stängselskyldigheten skall emellan dem fördelas, vare ärendet avgjort av skiftesnämnd, som består av tre medlemmar och en suppleant/ samt utses av kommunalfullmäktige i vederbörande kommun å den kommunal- stämma, där val av kommunens samtliga funktionärer försiggår, för ett år i sender.

Mot skiftesnämnds beslut kunna besvär ej anföras.

§ 7.

Vill någon åvälva granne sådan stängselskyldighet, varom ovan är stad gat, göre härom hos denne anmälan före oktober månads utgång, och full- göre grannen senast inom juni månad påföljande år sin hägnadsskyldighet.

Göres den stängselskyldige icke mer av hägnaden behov, anmäl därom för övriga delägare likaledes före oktober månads utgång och vare med ingången av påföljande juni månad ett år därefter sin hägnadsskyldighet fri.

Godkännes ej uppsägningen, vare saken avgjord av skiftesnämnden, be- träffande vilken gälle vad i § 6 stadgas.

Uppsägning, som här avses, må dock ej äga rum, innan fem år förflutit från hägnadsskiftet.

§ 8.

Yrkar den, över vars mark gemensam boskapsväg går eller vars mark gränsar till sådan, vägens avskiljande genom hägnad, eller vilje tre fjärdedelar av dem, som nyttja gemensam boskapsväg, att vägen inhägnas, tage envar, som begagnar vägen, i stängselskyldigheten del efter den nytta han har av vägen.

Angående hägnadsskifte samt befrielse från hägnadsskyldighet gälle vad ovan i detta kapitel är sagt.

§ 9.

Laga stängsel bör innehava en höjd av minst 125 centimeter. Avståndet

emellan de hägnadsdelar, vilka främst äro avsedda att stänga för husdjur, får utgöra högst 25 centimeter, om stängslet löper parallellt med eller är anbragt med mindre lutning mot marken än 45 grader. Är lutningsvinkeln större, får avståndet mellan dessa delar utgöra högst 15 centimeter. I enlighet härmed vare ingen pliktig att utan skild överenskommelse uppföra stängsel av större täthet eller höjd över marken.

§ 10.

Förfaller hägnad, skall bristen så snart som möjligt avhjälpas. Underlåter den hägnadsskyldige det, sedan han om bristen bevisligen erinrats, må den, som därav kan lida skada, tillkalla två ojäviga personer att på utsatt dag, varom den försumlige bör underrättas, värdera kostnaden för bristens avhjälpande, och låte sedan själv iståndsätta hägnaden. All kostnad, som härav härflyter, skall av den hägnadsskyldige gäldas och därutöver en fjärdedel.

Kap. 2.

Samfällid skogsmarks nyttjande till bete.

§ 11.

Delägare i sådan samfällid skogsmark, som skall användas till stängdigt skogsbruk, böra sig emellan överenskomma, huru den gemensamma marken skall till bete nyttjas.

Varje delägare vare till betande berättigad enligt sin andel i samfällid skogsmark, och äge han enligt samma grund rösträtt i angelägenheter rörande den gemensamma betesmarken.

§ 12.

I avtalet, som bör skriftligen upprättas för viss tid, skall bestämmas, på vad sätt den gemensamma betesmarken skall vårdas och skyddas. Enas delägare därom, att husdjuren under bestämd tid skola tillsammans hållas å bete, bör i avtalet nämnas envars skyldighet att deltaga i åtgärder för kreaturens vård. I avtalet må intagas jämväl andra nödiga bestämningar.

Avtalet skall av häradsrätt fastställas.

Ingå i den vederbörligen godkända hushållningsplanen för samfällid skog bestämningar jämväl om nyttjande av skogsmark till bete, gälle dessa bestämningar fortfarande, tills desamma i laga ordning upphävas.

Uppkomma stridigheter med anledning av avtalet, avgöre därom rätten.

Kap. 3.

Överträdelse av denna lag och husdjurs intagande.

§ 13.

Hava husdjur olovligen inkommit å bete på annans ägor, straffes den skyldige såsom i strafflagen stadgas.

Ägare till husdjur, som gå å gemensamt bete, svare en för alla och alla för en för skada, som djuren förorsakat.

Kan olovligt betande tillräknas vallhjon eller annan, vilken vården om husdjuret ålegat, ansvare djurets ägare för beteskadan.

Vad i denna lag är stadgat om ägare till husdjur, gälle även person, åt vilken djuret överlämnats att födas eller annorledes till nyttjande.

§ 14.

Den, som lidit skada av annans husdjur, låte genast värdera skadan av tvenne ojäviga och sakkunniga personer, samt kalle därtill djurets ägare, om han är känd och närboende samt kallelse utan svårighet kan honom meddelas.

§ 15.

Finner någon å sina ägor annans husdjur, som dit olovligen inkommit, må han det intaga, men underrättte därom i sådant fall genast djurets ägare. Är ägaren okänd och erhålles icke kunskap om honom av grannarna, tillkännagive den, som djuret intagit, därom i någon å orten spridd tidning.

Var, som intagit annans husdjur, förvare, värde och nyttre det var-samt.

§ 16.

Intaget husdjur have ägaren ej rätt att återfå, förrän han ersätter den skada, som genom djuret föröfvats, så ock den kostnad skadans mätande samt djurets vård och underhåll enligt värdering av ojäviga personer medfört ävensom annonskostnaderna eller härför ställer full säkerhet. Från ersättningsbeloppet må likväl avdragas den nytta han, som intog, haft av djuret.

§ 17.

Visar ej den, som intog husdjur, med sådan värdering, som i § 14 omförmäles, vad skada det gjort, vare han, där ej med djurets ägare annorlunda överenskommes, skyldig att utgiva djuret utan annan ersättning än kostnad för vård och underhåll, som i § 16 sägs.

Har den, som intog djuret, underlåtit att härom tillsäga efter vad i § 15 stadgas, give djuret utan ersättning ut åt dess ägare och gälde

skadan, vilken denne tillskyndats därigenom, att han under tiden varit i avsaknad av djuret.

Uti de i denna paragraf nämnda fall vare likväl den, som intog djuret, berättigad att vid domstol särskilt söka ersättning för skada, som av djuret föröfvats. Samma rätt have ock den, som lidit skada av annans husdjur, men det icke intagit.

§ 18.

Utlöser ej ägare intaget djur inom fjorton dagar efter det intagandet för honom anmälts, vare det sålt å auktion och den, som intog, ur försäljningspriset ersatt för skada och kostnad.

Anmäler sig icke ägaren inom ett år efter tillkännagivandet, tillhøre djuret upphittaren.

Kap. 4.

Särskilda stadganden.

§ 19.

Övergår lägenhet, parcell eller jordområde, som omfattas av avtal om ägofred, vilket fastställts av domstol, till ny ägare eller innehavare, medan avtalet ännu är gällande, vare det mot honom bindande. Lag sammanvare beträffande skifte av rånägnad, varom i § 4 är stadgat, eller sådant avtal om nyttjande av samfälld skog till betesmark, som i § 11 nämnes.

§ 20.

För dem, vilka vintertid underhålla allmän väg, vare tilltåtet att, sedan stadig vinter ingått, nedtaga de vid sådan väg inrättade hägnader, emot skyldighet att tidigt om våren återställa dem i sitt förra skick.

§ 21.

Genom denna lag upphöra alla andra stadganden, försåvitt de strida mot bestämmelserna i densamma, att vara gällande.

samt

att Landstinget ville anmoda Landskapsnämnden att allaredan till Landstingets höstsession innevarande år inkomma med förslag till landskapslag angående föreningar om ägofred, i allo lämpad efter de åländska förhållandena.

Mariehamn, den 18 februari 1927.

På Finans- och Ekonomiskottets vägnar:

Oscar Bomanson

Werner Baker

Uti behandlingen av detta ärende hava deltagit ordföranden Bomanson,
viceordföranden Jansson samt ledamöterna Blomroos, Törnroos och Carlson.